

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра політології**



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

Ступінь магістра

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 052 «Політологія»
Освітня програма: Політологія
Історичний факультет

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Політичний розвиток українського суспільства» для студентів спеціальності 052 «Політологія», галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Розробник: Ніколаєнко Наталія Олександрівна, доктор політичних наук,
професор кафедри політології _____ (Ніколаєнко Н. О.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології.
Протокол № 1 від “ 27” серпня 2019 року

Завідувач кафедри політології

_____ (Ніколаєнко Н.О.)

“27”серпня 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 «Політологія»	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – Індивідуальне науково-дослідне завдання – есе, мультимедійна презентація творче завдання, індивідуальне завдання, наукові конференції, конспект першоджерел, творче завдання, захист реферату, дослідницька робота.	Спеціальність 052 «Політологія»	<i>Рік підготовки:</i>	
			1
Загальна кількість годин 90		<i>Семестр</i>	
			2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента -6	Ступінь магістра	<i>Лекції</i>	
			8
		<i>Практичні, семінарські</i>	
			6
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
			76
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – (10% /90 %).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета та завдання дисципліни — вивчення є сучасний етап розвитку українського суспільства, основна його характеристика, політична модернізація, у зв'язку з початком та посиленою активізацією, перехідних політичних процесів, демократизація суспільства.

Зі становленням державності в Україні виникли передумови динамічного розвитку суспільства, самореалізації людини, але проблематичним є створення належних умов для такої реалізації. Саме їх покликана створювати політика, поступово інтегруючи політичні відносини в соціальні, спираючись на ґрунтовні наукові досягнення. Оновлення українського суспільства потребує оновлення політичної свідомості, формування нової політичної — демократичної за характером — культури, що передбачає: заповнення політико-культурного вакууму в свідомості людей; перехід від класових, національних, корпоративних цінностей до загальнолюдських; зростання ролі особистості; створення людині можливостей для реалізації своїх здібностей.

Основним способом політичного контролю керованих над урядом та політичним курсом є обрання та зміщення ключових посадових осіб шляхом вільних, справедливих та регулярних виборів. Вивчення цих питань і становить актуальність даної статті.

Сучасна, конституційно-правова (ліберальна) плюралістична демократія можерозглядатися як інституціалізований механізм, за допомогою якого множина автономних груп інтересів взаємно стримують та урівноважують один одного в процесі артикуляції власних особих інтересів, формулювання та здійснення загальнополітичного курсу.

Сучасне суспільство диференційоване за багатьма лініями та параметрами, а тому сутність сучасної демократії, що становить мету статті, є у визнанні законності різних політичних сил, які переслідують свої власні інтереси, та створенні інституціональних гарантій, виключаючих монополію на публічну владу з боку якоїсь одної політичної сили (особи, соціальної групи або політичного інституту). Такими гарантіями є чіткий поділ влади, місцеве самоврядування, репрезентативна багатопартійна система, вільні та справедливі вибори, та ін. Ці механізми дозволяють, по-перше, справедливо регулювати доступ до політичної влади і, по-друге, шляхом системи стримувань та противаг досягати прийнятних для меншостей результатів політичного процесу.

Україна знаходиться та шляху до встановлення демократичного режиму , але на даний момент лише прямує від обмеженого політичного плюралізму до конституційності влади.

Завдання вивчення дисципліни :

- формування у студентів фундаментальних представлень і базових знань про політику, сучасні політичні системи і процеси, їх структури і акторів, про місце і роль людини в сучасній політиці;
- розвиток у студентів здібностей і навичок до самостійної дослідницької роботи;
- інституціоналізація соціальних рухів;
- визначення актуальних проблем розвитку політичної сфери суспільства на сучасному етапі;
- формування теоретико-прикладних та інструментальних компонентів політичного знання, усвідомлювати їхню роль і функції у підготовці політичних рішень, забезпеченні особистого внеску до суспільно-політичного життя;
- вивчення політичних дії, які необхідні для підтримки соціальної стабільності;
- розкриття соціальні підстави переходу від одного політичного ладу до іншого.
вміти прогнозувати наслідки процесів, що відбуваються у політичній сфері: глобалізації, політичних конфліктів тощо;
- вивчення соціальних процесів в соціальній структурі;
- ознайомлення студентів з проблематикою соціології політики, її категоріально-понятійним апаратом, методами соціологічного аналізу політики і влади;

створення наукового представлення про головні тенденції політичного розвитку сучасного суспільства, місце і роль людини в сучасному політичному процесі

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- застосовувати засоби й технології міжкультурної взаємодії;
- відповідально та ефективно реалізовувати права та обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства;
- володіти розвиненою культурою мислення, вміти ясно і логічно висловлювати свої думки як усно, так і письмово; володіти навичками наукової організації праці, бути обізнаним з можливостями і методами застосування комп'ютерної техніки в своїй діяльності;
- володіти методами отримання політичної інформації, основними методами збирання та обробки первинної політичної інформації.
- користуватися програмами певного політологічного дослідження.
- володіти сучасними науковими методами політологічних досліджень;
- розуміти сутність політики;
- орієнтуватися в соціо-культурному, економічному середовищі, оцінювати стан і рівень макро- і мікроекономіки;

- застосовувати досягнення національної та світової культури у вирішенні своїх професійних та життєвих завдань;
- використовувати принципи історичного підходу при інтерпретації різних подій суспільного життя як минулого, так і теперішнього;
- бути спроможним самостійно опанувати нові знання, критично оцінювати набутий досвід із позиції останніх досягнень політологічної науки та соціальної практики; розуміти основної проблеми своєї дисципліни, що визначають конкретну галузь його діяльності.

– **II. Фахові:**

- володіння сучасною методологією обґрунтування рішень і вибору стратегії діяльності з урахуванням загальнолюдських цінностей, особистих, державних та виробничих інтересів;
- вибирати стратегії діяльності з урахуванням суспільно-політичних, громадських, партійних інтересів;
- робити аналітичне дослідження прикладних задач аналізу та управління;
- володіти методикою розрахунків окремих соціально-політичних показників, розробки державних планів, соціально-економічних програм та їх розділів, а також методиками і правилами застосування політичних досліджень;
- аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності;
- застосовувати засоби й технології міжкультурної взаємодії;
- відповідально та ефективно реалізовувати права та обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства;
- оцінювати і прогнозувати політичні і соціальні події, явища з використанням наявних засобів інформації.

2. Програма навчальної дисципліни

Кредит I

Теоретичні засади вивчення соціальної структури

Проблемна лекція 1. Соціальна структура суспільства як предмет соціологічних досліджень.

Поняття соціальної структури суспільства. Суспільство в соціології. Соціологія як наукова і учбова дисципліна. Предмет, методологія, проблемне поле і методи соціології політики. Статус соціології політики в системі соціологічних наук.

Проблемна лекція 2. Загальна теорія соціальної структури.

Суспільний поділ праці. Відносини власності на засоби виробництва. Соціальні відносини і типи соціальних структур. Соціальні групи. Соціальна мобільність. Проблема громадянського суспільства. Актуальні проблеми розвитку соціальної структури сучасного суспільства.

Проблемна лекція 3. Основні елементи соціальної структури

Основні елементи соціальної структури суспільства. Теорії соціальних інститутів. Теорії соціальної нерівності. Теорії соціальної нерівності. Приховані та явні елементи соціальної структури. Теорія соціальної стратифікації та її роль у дослідженні соціальної структури українського суспільства.

Кредит II

Сутність і функції соціальної стратифікації

Проблемна лекція 4. Теоретичні засади вивчення соціальної стратифікації

Соціальна стратифікація: сутність, основні категорії та системні характеристики. Теорія соціальної стратифікації та її критерії. Стратифікаційні системи та їх історичні типи. Соціальний статус у сучасній теорії стратифікації.

Проблемна лекція 5. Типи стратифікаційних систем

Розробники та дослідники стратифікаційних систем. Складові стратифікації. Стратифікаційні критерії. Характер соціального розшарування. Кастова система. Станові системи стратифікації та приклади розвинутих станових систем.

Проблемна лекція 6. Соціальні зміни та соціальні процеси

Соціальна динаміка та соціальна статика соціальних змін. Макросоціологічних теорії в соціальних змінах. Соціальні рухи як соціальний процес. Характеристика та класифікація соціальних процесів.

Кредит III

Соціальна структура українського суспільства

Проблемна лекція 7. Трансформація соціальної структури українського суспільства

Істотні риси трансформації українського суспільства. Соціальна структура сучасного українського суспільства. Сучасна стратифікація української молоді. Зміни української соціальної структури. Трансформаційні зміни українського суспільства 2014-2015 років.

Проблемна лекція 8. Основні стратифікаційні тенденції в сучасній Україні

Характеристика сильного та слабого суспільства. Особливості субкультури бідності в Україні. Провідні тенденції стратифікаційних змін в Україні. традиційна спільнота (гемайн-шафт) і сучасне суспільство (гезельшафт). Традиційне та індустріальне суспільства. Характеристика сучасного українського суспільства.

Проблемна лекція 9. Соціальна політика і проблеми управління розвитком соціальної структури в Україні

Теоретичні засади соціальної політики. Сутність та структура соціальної політики. Особливості соціальної політики в Україні. Сучасні напрями та перспективи розвитку соціальної політики в Україні. Проблеми соціальної політики в Україні. Шляхи удосконалення соціальної політики.

Проблемна лекція 10. Сучасна політична практика в Україні

Політичні традиції і розвиток громадського життя. Теоретичний і методичний рівень досліджень - необхідна основа в розумінні і прогнозуванні політичних ситуацій. Політична теорія і політична дськості. Політика як покликання і як професія. Підготовка кваліфікованипрактика : форми співпраці вчених, дослідницьких центрів, органів влади і громах фахівців в області вивчення політики. Проблема створення кадрового резерву політичних лідерів усіх рівнів.

3. Структура навчальної дисципліни спеціальності 052 «Політологія»

Кредит I Теоретичні засади вивчення соціальної структури			
	Лекції і	Пр.	С/р
Тема 1. Соціальна структура суспільства Поняття соціальної структури суспільства. Суспільство в соціології. Соціологія як наукова і учбова дисципліна. Предмет, методологія, проблемне поле і методи соціології політики. Статус соціології політики в системі соціологічних наук.	1	1	
Тема 2. Загальна теорія соціальної структури. Суспільний поділ праці. Відносини власності на засоби виробництва. Соціальні відносини і типи соціальних структур. Соціальні групи. Соціальна мобільність. Проблема громадянського суспільства. Актуальні проблеми розвитку соціальної структури сучасного суспільства.	1	1	4

Тема 3. Основні елементи соціальної структури Основні елементи соціальної структури суспільства. Теорії соціальних інститутів. Теорії соціальної нерівності. Теорії соціальної нерівності. Приховані та явні елементи соціальної структури. Теорія соціальної стратифікації та її роль у дослідженні соціальної структури українського суспільства.	1	1	10
Кредит II Сутність і функції соціальної стратифікації			
Тема 4. Теоретичні засади вивчення соціальної стратифікації Соціальна стратифікація: сутність, основні категорії та системні характеристики. Теорія соціальної стратифікації та її критерії. Стратифікаційні системи та їх історичні типи. Соціальний статус у сучасній теорії стратифікації.	1	1	10
Тема 5. Типи стратифікаційних систем Розробники та дослідники стратифікаційних систем. Складові стратифікації. Стратифікаційні критерії. Характер соціального розшарування. Кастова система. Станові системи стратифікації та приклади розвинутих станових систем.	1	1	6
Тема 6. Соціальні зміни та соціальні процеси Соціальна динаміка та соціальна статика соціальних змін. Макросоціологічних теорії в соціальних змінах. Соціальні рухи як соціальний процес. Характеристика та класифікація соціальних процесів.	1	1	10
Кредит III Соціальна структура українського суспільства			
Тема 7. Трансформація соціальної структури українського суспільства Істотні риси трансформації українського суспільства. Соціальна структура сучасного українського суспільства. Сучасна стратифікація української молоді. Зміни української соціальної структури. Трансформаційні зміни українського суспільства 2014-2015 років.	1		10
Тема 8. Основні стратифікаційні тенденції в сучасній Україні Характеристика сильного та слабого суспільства. Особливості субкультури бідності в Україні. Провідні тенденції стратифікаційних змін в Україні. традиційна спільнота (гемайн-шафт) і сучасне суспільство (гезельшафт). Традиційне та індустріальне суспільства. Характеристика сучасного українського суспільства.		1	10

Тема 9. Соціальна політика і проблеми управління розвитком соціальної структури в Україні Теоретичні засади соціальної політики. Сутність та структура соціальної політики. Особливості соціальної політики в Україні. Сучасні напрями та перспективи розвитку соціальної політики в Україні. Проблеми соціальної політики в Україні. Шляхи удосконалення соціальної політики.	1	1	10
Тема 10. Сучасна політична практика в Україні Політичні традиції і розвиток громадського життя. Теоретичний і методичний рівень досліджень - необхідна основа в розумінні і прогнозуванні політичних ситуацій. Політична теорія і політична практика : форми співпраці вчених, дослідницьких центрів, органів влади і громадськості. Політика як покликання і як професія. Підготовка кваліфікованих фахівців в області вивчення політики. Проблема створення кадрового резерву політичних лідерів усіх рівнів.	2		10
Всього за модулі	8	8	74
Загальна кількість годин		90	

4.Теми семінарських занять

Теми	Кількість годин
Кредит I	1
Теоретичні засади вивчення соціальної структури Тема 1. Соціальна структура суспільства як предмет соціологічних досліджень.	
Тема 2. Загальна теорія соціальної структури.	1
Тема 3. Основні елементи соціальної структури	1
Кредит II	1
Сутність і функції соціальної стратифікації Тема 4. Теоретичні засади вивчення соціальної стратифікації	
Тема 5. Типи стратифікаційних систем	1

Тема 6. Соціальні зміни та соціальні процеси	1
Кредит III Соціальна структура українського суспільства Тема 7. Трансформація соціальної структури українського суспільства	1
Тема 8. Основні стратифікаційні тенденції в сучасній Україні	1
Тема 9. Соціальна політика і проблеми управління розвитком соціальної структури в Україні	1
Тема 10. Сучасна політична практика в Україні	
Всього	8

5. Теми самостійної роботи

Теми	Кількість годин
Кредит I Теоретичні засади вивчення соціальної структури Тема 1. Соціальна структура суспільства як предмет соціологічних досліджень.	
Тема 2. Загальна теорія соціальної структури.	4
Тема 3. Основні елементи соціальної структури суспільства. Теорії соціальних інститутів. Теорії соціальної нерівності. Теорії соціальної нерівності..	10
Кредит II Сутність і функції соціальної стратифікації Тема 4. Соціальна стратифікація: сутність, основні категорії та системні характеристики. Соціальний статус у сучасній теорії стратифікації.	10
Тема 5. Розробники та дослідники стратифікаційних систем. Складові стратифікації.	10
Тема 6. Соціальна динаміка та соціальна статика соціальних змін.	10
Кредит III Соціальна структура українського суспільства Тема 7. Істотні риси трансформації українського суспільства. Трансформаційні зміни українського суспільства 2014-2015 років.	10

Тема 8. Характеристика сильного та слабого суспільства. Особливості субкультури бідності в Україні.	10
Тема 9. Соціальна політика і проблеми управління розвитком соціальної структури в Україні	10
Тема 10. Сучасна політична практика в Україні. Політичні традиції Підготовка кваліфікованих фахівців в області вивчення політики. Проблема створення кадрового резерву політичних лідерів усіх рівнів.	10
Всього	74

6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання: написання: есе, мультимедійна презентація творче завдання, індивідуальне завдання, наукові конференції, конспект першоджерел, творче завдання, захист реферату, дослідницька робота.

7. Методи навчання

Основними формами проведення занять є: лекції, практичні заняття, самостійні заняття.

Лекції складають основу теоретичної підготовки студентів. Вони повинні давати студентам фундаментальні знання з предмету, розкрити найбільш складні питання учбового матеріалу, сприяти розвитку мислення студентів, розумінню ними природи глобальних змін, що відбуваються сьогодні в світі та носити проблемний характер. Рівень проблемності лекції має підвищуватися на кожному наступному курсі навчання.

Практичні заняття проводяться з основних та найбільш складних тем або розділів навчальної програми.

Мета практичного заняття - поглибити та закріпити теоретичні знання, отримані на лекціях, групових заняттях та в процесі самостійної роботи над

навчальною і науковою літературою, а також прищеплювати студентам навички самостійного пошуку, удосконалення, узагальнення та викладу матеріалу в усній формі. На семінари необхідно виносити основні питання теми, які потребують обґрунтування та розуміння.

У процесі проведення лекційних та практичних занять застосовуються такі методи інтерактивного навчання:

- індивідуально-контрольна співбесіда.
- логічні вправи.
- тести контролю знань.
- ділові ігри.
- тренінги.
- ситуаційні завдання.
- друковані роздаткові матеріали.

Консультація є однією з форм керівництва роботою студентів і надання їм допомоги в самостійному вивченні навчального матеріалу.

Консультації проводяться регулярно під час самостійної роботи і носять переважно індивідуальний характер. У разі поглиблення і закріплення знань, вироблення в студентів навичок збору, аналізу та узагальнення інформаційного матеріалу, підготовки доповідей і повідомлень, придбання і вдосконалення навичок публічних виступів, ведення наукових дискусій, консультації здійснюються науковими працівниками та керівним складом кафедри.

Самостійна робота є додатковим методом вивчення учбового матеріалу та служать для цілеспрямованої підготовки студентів до майбутньої практичної діяльності. Вони повинні бути спрямовані на вдосконалення знань студентів, розвивати в них здатність самостійно осмислювати вивчений матеріал, формувати навички аналізу, пошуку методів вирішення завдань, розвивати творче мислення, сприяти розвитку таких якостей, як організованість, старанність, наполегливість, цілеспрямованість.

Самостійні заняття проводяться під керівництвом викладача. Для проведення всіх видів занять з курсу розробляються лекції, плани семінарів, плани самостійних занять, методичні розробки, плани проведення занять. Методичні розробки затверджуються завідувачем кафедри.

Вивчення курсу здійснюється, крім лекційних та практичних занять, у таких формах самостійної роботи студентів:

- самостійна робота з політологічною літературою, конспектування першоджерел;
- написання есе;
- підготовка рефератів, захист їх;
- розв'язування логічних вправ, тестів;
- складання словника;

- упорядкування інформації про зарубіжних та вітчизняних українських політичних аналітиків та їх школи і напрямки;
- проведення політологічного дослідження.

8. Методи контролю

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного, тематичного, кредитного і підсумкового оцінювання знань. *Поточне оцінювання* здійснюється у процесі проведення занять. Його основним завданням є встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів кредиту, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх занять, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне і фронтальне опитування студентів, робота на практичних заняттях, виконання студентами різних видів письмових (самостійних робіт) робіт.

Оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення студентами змісту тематики кредиту, з урахуванням результатів контрольної роботи, поточної успішності, виконання нормативів, додаткової самостійної роботи (підготовка та презентація рефератів, кросвордів, інформаційних бюлетенів, виконання завдань з розвитку та ін.) та навчальної активності студентів

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Контроль на робота	Залік	Накопичувальні бали/ Сума
Кредит 1			Кредит 2			Кредит 3						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40 б. за кожен кредит 120 б.	40	300/100
10	10	10	10	10	10	20	20	20	20			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		

FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано
----	-------	------------------	---------------

10. Методичне забезпечення

1. Ніколаєнко Н. О. Адміністративний ресурс: підходи до розуміння, основні парадигми / Н. О. Ніколаєнко // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. — Вип. 44(2). — К. : ВІР УАН, 2011. — С. 644—650.
2. Ніколаєнко Н. О. Форми застосування адмінресурсу в виборчій кампанії / Н. О. Ніколаєнко // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Вашкевич. — Вип. 41(11). — К. : ВІР УАН, 2010. — С. 474—482.
3. Ніколаєнко Н. О. Адміністративний ресурс як політична технологія: питання класифікації / Н. О. Ніколаєнко // Актуальні проблеми політики : збірник наук. праць / керівник авт. кол. С. В. Ківалов ; відп. за вип. Л. І. Кормич. — Вип. 40. — Одеса : Фенікс, 2010. — С. 233—243.
4. Ніколаєнко Н. О. Адміністративний ресурс: політико-правові проблеми протидії в сучасній політичній практиці : [монографія] / Н. О. Ніколаєнко. — Миколаїв : вид-во МНУ ім. В. О. Сухомлинського ; вид-во І. Гудим, 2011. — 391 с.
5. Шубін С. П. Політичний маркетинговий аналіз [монографія] / С. П. Шубін - К. : Генеза, 2007. - 112 с.
6. Ніколаєнко Н. О. Навчально-методичний посібник з курсу «Практична політологія» для студентів спеціальності «Політологія».- Херсон: Грінь Д. С., 2014. – 322 с.
7. Навчально-методичний комплекс з дисципліни.

11. Рекомендована література

Базова:

1. Вебер Макс. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Олександр Погорілий (пер.). — К. : Основи, 2008. — 534 с.
2. Винниченко й українська соціал-демократія : (зб. док. та матеріалів) / В. С. Лозинський (упоряд. та авт. передмова). — К. : Парламентське видавництво, 2008. — 248 с.
3. Гаєк Ф. А. Конституція свободи / Ф. А. Гаєк. — Львів : Літопис, 2002. — 556 с.
4. Дарендорф Ральф. У пошуках нового устрою : Лекції на тему політики свободи у ХХІ столітті / Анастасія Орган (пер. з нім.). — К. : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2006. — 110 с.
5. Кін Дж. Громадянське суспільство : старі образи, нове бачення. — К. : К. І. С., Аналітично-дослідницький центр "АНОД", 2000. — 191 с.
6. Конституція для Європи : конституційні акти Європейського Союзу / Геннадій Друзенко (заг. ред.), Галина Заворітня (пер.), Тарас Качка (пер.). — К. : Юстініан, 2008. — 520 с.
7. Лейн Девід. Подъем и упадок государственного социализма: Индустриальное общество и социалистическое государство / И. Беяева (пер. с

- англ.), С. Иващенко (пер.с англ.). – К. : Институт социологии НАН Украины ; Харьковский национальный ун-т им. В.Н.Каразина, 2006. – 256 с.
- 8.Проблеми реформування моделі етнонаціональної політики України/ І. Кресіна// Вісник Академії правових наук України.- Харків: Право, 2012.- № 1(68).- С.46-54.
9. Радзієвський В. (Радзієвський, Віталій.) Громадянське суспільство та кримінальна субкультура/ В. Радзієвський// Підприємництво, господарство і право.- 2012.- № 6.- С.100-103.
10. Савчук К. Соціологічна школа міжнародного права В. М. Корецького/ К.Савчук, О.Кресін// Право України.- 2012.- № 3-4.- С.580-583.
11. Сенік О. (Сенік, Оксана.) Аналіз наукових підходів до розуміння природи правового конфлікту/ О. Сенік// Підприємництво, господарство і право.- 2012.- №3.- С.103-106.
12. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06 вересня 2012 р.№5207-VI// Офіційний вісник України.- 2012.- №76.- Ст.3071.
13. Шатіло В. Проблеми співвідношення конституційного механізму державної влади та механізму реалізації її функцій/ В. Шатіло// Право України.- 2012.- №1-2.- С.336-344.
14. Яхно Т.П. (Яхно, Тетяна Петрівна) Конфліктологія та теорія переговорів: навчальний посібник/ Т.П.Яхно, І.О.Куревіна; МОН України. Львівська комерційна академія.- Київ: ЦУЛ, 2012.- 175с.
15. Белкін Л. Генеза правового нігілізму в контексті теорій бюрократизму/ Л. Белкін// Право України.- 2012.- №1-2.- С.313-320.
- 16.Джунь В. Цивілізаційна парадигма соціології конституційного права/ В. Джунь// Право України.- 2012.- № 7.- С. 151-160.
- 17.Василевич В. В. Соціологія: Альбом схем. / В. В. Василевич, Ю. О. Левченко, А. В. Микитчик, О. О. Соловей. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2011. – 122 с.
- 18.Павленок П. П. Краткий словарь по социологии. – М.: Инфра-М , 2011. – 256 с.
- 19.Фролов С. С. Общая социология. – М.: Проспект, 2011. – 384 с.
- 20.Демидов Н. М. Основы социологии и политологии. – М.: Академия, 2011. – 208 с
- 21.Шелер М. Проблемы социологии знания. – М.: Ин.-т общегуманитарных исследований, 2011. – 304 с.
- 22.Анурин В. Ф. Социология: Учебник для вузов / В.Ф. Анурин, А. И. Кравченко. – СПб.: Питер, 2010. – 432 с.
- 23.Нецветаев В.Г. Социология: Учебник. 2–е изд. / В. Г. Нецветаев. – М.: Изд-во «Маркет ДС», 2010. – 240 с.
- 24.Социология. 2-е изд. перераб. и дополн. / Под ред. Скворцова Н.Г. – М.: Проспект, 2010. – 352 с.
- 25.Черниш Н.Й. Соціологія: Підручник за рейтингово-модульною системою навчання / 5-те вид., перероб. і доп./ Н.Й.Черниш. – К.: Знання, 2009. – 486 с.

- 26.Вербець В.В. Соціологія: навчальний посібник для студ. вищих навчальних закладів – Київ: Кондор, 2009. – 550 с.
- 27.Добренев В. И. Методология и методика социологического исследования: учебник / В.И. Добренев, А.И. Кравченко. – М.: Альма Матер, 2009. – 537 с.
- 28.Нестуля О. О., Нестуля С. І. Соціологія: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 272 с.
- 29.Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія та методологія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії : навчальний посібник / Є. В. Сірий ; МОНУ. – Вид. 3-є, виправл. та доп. – Київ : Атіка, 2009. – 492 с.
- 30.Соціологія / Навчальний посібник за ред. д. соц. н. Макєєва С.О. – К.: Знання, 2008. – 566 с.
- 31.Соціологія Посібник для студентів вищих навчальних закладів/ За редакцією В. Г. Городяненка. – К.: Видавничий центр "Академія", 2008. – 392 с.
- 32.Степико М.Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування: монографія/ Національний ін-т стратегічних досліджень.– Київ: Фенікс, 2011.– 334с.
- 33.Лойко Л.І. Інформаційне суспільство і трансформації політичної влади/ Л.І. Лойко// Держава і право.– Київ, 2010.– Вип.50.– С.606– 609.
- 34.Канцір В.С. Тероризм у сучасному глобалізаційному просторі: філософсько–правовий вимір: монографія.– Львів: Вид-во "Край", 2011.– 557с.
38. Соціологія: терміни, поняття, персоналії. Навчальний словник-довідник. / За заг ред. В. М. Пічі. — К.: Каравела, Львів: Новий світ-2000, 2002. — 480 с.
39. Соціологія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. За редакцією В. М. Пічі. Друге видання. — Львів: Новий світ-2000, 2002. — 312 с.

Допоміжна:

- 1.Аналітичні записки з розробки напрямків державної політики / В. Є. Романов, О.І. Кілієвич (уклад.). – К., 2001.
- 2.Амелин В.Н. Социология политики. М., 1992.
- 3.Артемьев Г.П. Политическая социология. СПб 2000.
- 4.Данн В. Державна політика: вступ до аналізу. – О., 2005.
- 5.Кокошин А.А. О стратегическом планировании в политике. – М., 2007.
- 6.Ожиганов Э.Н. Стратегический анализ политики: Теоретические основания и методы. – М., 2006.
- 7.Парсонс В. Публічна політика: Вступ до теорій й практики аналізу політики. – К., 2006..
- 8.Стоун Д. Парадокс політики. Мистецтво ухвалення політичних рішень. – К., 2000. – Ч. 2, 3, 4.
- 9.Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. – К., 2002.
10. Веймер Девід Л., Вайнінг Ейден Р. Аналіз політики: концепції і практика. – К., 2000.

12.Інформаційні ресурси

Електронний каталог до курсу

1. <http://www.lpua.info> - Український соціально-гуманітарний науковий

- журнал "Людина і політика" (Політологія. Історія. Філософія. Право).
Архів журналу з 1999 р., пошук за тематичним рубрикатором.
2. <http://www.personal.in.ua> - Сайт журналу «Персонал», на сторінках якого розміщені матеріали із порівняльної політології
 3. <http://www.viche.info> - Сайт журналу Верховної Ради «Віче»України, на сторінках якого розміщені матеріали із порівняльної політології
 4. <http://www.politdumka.kiev.ua/> - Політологічне інтернет-видання Інституту посткомуністичного суспільства і журналу "Політична думка". Основні рубрики журналу: політичний процес, суспільство, влада; економіка і політика; міжнародні відносини та геополітика; історія, культура та етнополітика; глосарій політтехнологій; політологічна публіцистика та ін.
 5. <http://www.politik.org.ua/> - Сайт Українського центру політичного менеджменту, основними статутними завданнями якого є: підвищення рівня політичної культури; розвиток інформаційної інфраструктури; впровадження соціальних технологій. Містить електронні книги, повнотекстові версії журналів "Політичний менеджмент", "Соціальна психологія", "Людина і політика", "Український соціум". Інформація на сайті розрахована на політологів, соціологів, психологів, журналістів, усіх, кого цікавлять проблеми політики.
 6. <http://www.rapn.ru/> - Сайт Російської Асоціації політичної науки (РАПН).
 7. Пресс колледж Св. Мартина http://smpcollege.com/smp_govt
 8. Западный Мичиганский университет (США)
<http://www.wmich.edu/politics/resources/resource.html>
 9. Колорадо университет в Булдепе (США) <http://osiris.colorado.edu/LAB>
 10. Аризонский университет (США) <http://www.hogben.ru/deps/poldir/net/>
<http://www.arizona.edu/>